

สวทช.
NSTDA

โครงการ โรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ (AUTOMATIC MUSHROOM GROWING)

จัดทำโดย

นางสาวอรลดา ปิงวัง
นางสาวเพชรไพลิน ผลาจันทร์

ครูที่ปรึกษา

นายสานิต โสภภะเขี้ยว
นางจิตรฤทัย ดีไท้

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๓
จังหวัดสกลนคร

โครงการ เรื่อง โรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ (Automatic mushroom growing)

คณะผู้จัดทำ

1. นางสาวอรลดา ปิงวัง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. นางสาวเพชรไพลิน ผลาจันทร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๓ จังหวัดสกลนคร

ครูที่ปรึกษา

1. นายสานิต โลกภูเขียว
2. นางจิตรรathy ดีโท

บทคัดย่อ

โครงการเรื่อง โรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ มีที่มาจาก การปลูกเห็ดนางฟ้าที่มีข้อจำกัดในเรื่องของฤดูกาลที่แตกต่างกันออกไป ได้ผลผลิตของเห็ดนางฟ้าที่มีจำนวนน้อยอาจส่งผลให้เกิดความไม่คุ้มทุนได้ จึงได้มีการคิดค้นโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ ที่เป็นการควบคุมปัจจัยการเจริญเติบโตของเห็ด ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อสร้างและออกแบบโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ 2. ประเมินประสิทธิภาพการทำงานของโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน 1. ศึกษาข้อมูลการจัดทำโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ 2. จัดเตรียม วัสดุ อุปกรณ์ภายในโรงเรือน 3. เขียนโปรแกรมควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ภายในโรงเรือน พร้อมทั้งทดลองใช้โปรแกรมควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ภายในโรงเรือน 4. ติดตั้งอุปกรณ์ภายในโรงเรือน 5. ทดลองใช้โรงเรือนเพาะเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ และบันทึกผลการทดลอง ซึ่งผลการทดลองพบว่า โรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ จะควบคุมอุณหภูมิในโรงเรือนอยู่ระหว่าง 25 – 32 องศาเซลเซียส และความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศอยู่ระหว่าง 70 – 80 % มีการรดน้ำตามเวลา คือ 06.00 น. และ 17.00 น. เป็นเวลา 10 นาที ซึ่งระบบควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ทำงานได้ดี ตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ คือ ถ้าอุณหภูมิต่ำกว่า 25 องศาเซลเซียส หลอดไฟจะทำงานเพื่อเพิ่มอุณหภูมิภายในโรงเรือน และถ้าอุณหภูมิสูงกว่า 32 องศาเซลเซียส และค่าความชื้นต่ำกว่า 70 % ระบบพ่นหมอกในโรงเรือนจะทำงาน และมีการตรวจสอบค่าอุณหภูมิและความชื้นภายในโรงเรือนผ่านระบบ IoT ที่สามารถควบคุมการทำงานของระบบในโรงเรือนผ่านโทรศัพท์มือถือ โรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติสามารถทำงานได้จริง มีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มผลผลิตของเห็ดนางฟ้าให้มีปริมาณที่มากขึ้น ลดข้อจำกัดของการปลูกเห็ดนางฟ้า และลดความเสี่ยงจากการขาดทุน เพิ่มความสะดวกสบายให้กับเกษตรกรผู้ปลูกเห็ดนางฟ้า

คำสำคัญ : โรงเรือนอัตโนมัติ , เห็ดนางฟ้า

บทที่ 1

บทนำ

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีการเพาะปลูกพืชผักมากมาย ทั้งปลูกไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือน และปลูกเพื่อการจำหน่าย โดยทุกวันนี้ถือว่าเป็นอุตสาหกรรมส่งออกในเรื่องของผลผลิตจากการเกษตร สร้างรายได้ที่มีมูลค่าเป็นจำนวนมากต่อประเทศ เห็ดนางฟ้าถือเป็นหนึ่งในจำนวนของผลผลิตจากการเกษตรที่มีเกษตรกรให้ความสนใจในการปลูก จากในอดีตมีการเพาะเห็ดนางฟ้าในหลายรูปแบบ ทั้งเพาะแบบทั่วไป เพาะในโรงเรือน จนกระทั่งมีการประยุกต์รูปแบบการเพาะเข้าด้วยกันกลายเป็นการเพาะเห็ดนางฟ้าในโรงเรือนที่ทำให้ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพมากขึ้น

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๓ จังหวัดสกลนคร เป็นโรงเรียนประจำที่ส่งเสริมให้นักเรียนที่จบการศึกษาออกไปได้มีอาชีพติดตัวไปเพื่อการเลี้ยงชีพตัวเอง ผนวกกับโรงเรียนเป็นหนึ่งในโรงเรียนตามโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในชนบท (ทสรช.) ซึ่งมีการเข้าอบรมค่ายสิ่งประดิษฐ์สมองกลอย่างต่อเนื่อง ได้นำความรู้ที่ได้มาเพื่อพัฒนาเป็นโครงการเรื่องโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ

ดังนั้นทีมพัฒนาโครงการจึงสร้างโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ เพื่อช่วยให้เกษตรกรได้ผลผลิตในการเพาะเห็ดนางฟ้าในปริมาณที่มากขึ้นและมีคุณภาพ อีกทั้งช่วยให้เกษตรกรเกิดความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้นในการเพาะเห็ดนางฟ้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและออกแบบโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ
2. ประเมินประสิทธิภาพการทำงานของโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ

ขอบเขตของโครงการ

1. ใช้เห็ดนางฟ้าในการปลูกเพื่อเก็บข้อมูล
2. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล จำนวน 2 สัปดาห์
3. ใช้โรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๓ จังหวัดสกลนคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้โรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ
2. เกษตรกรมีความสะดวกสบาย เกิดความคุ้มค่ากับการลงทุน

บทที่ 2

การรวบรวมวรรณกรรม

เห็ดนางฟ้าภูฐาน (Bhutan Oyster Mushroom) เป็นเห็ดตระกูลเดียวกับเห็ดนางรม เดิมทีพบที่ประเทศภูฐาน เกิดขึ้นบนต้นไม้เนื่ออ่อนที่ตายแล้ว บริเวณที่อากาศชื้นและเย็น เจริญเติบโตได้เร็วมาก ดอกเห็ดมีสีขาวจนถึงสีน้ำตาลอ่อน หมวกดอกเนื้อแน่นสีคล้ำ ก้านดอกสีขาว ขนาดยาว เนื้อหนาคัล้ายเนื้อสัตว์ ไม่มีวงแหวนล้อมรอบ ครีบดอกสีขาวอยู่ชิดติดกันและสิ่งที่เด่นกว่าเห็ดชนิดอื่นคือการออกดอกเห็ดเร็ว ระยะเวลาห่างของการออกดอกสั้น มีความสามารถในการใช้อาหารสูง เป็นเห็ดอีกชนิดหนึ่งที่คนไทยรู้จักและนิยมนำมาประกอบอาหารเพื่อรับประทานกันอย่างแพร่หลาย และยังมีคุณประโยชน์อีกมากมาย

ในการวางแผนการผลิตเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้เพาะเลี้ยงเห็ดควรเข้าใจสภาพอากาศที่มีต่อการ เจริญของเห็ดแต่ละพันธุ์ เห็ดนางรมและเห็ดนางฟ้าภูฐานเป็นเห็ดที่เพาะง่ายสามารถออกดอกได้ตลอดทั้งปี ส่วนเห็ดนางฟ้าภูฐานจะออกดอกได้ดีเมื่อสภาพอากาศค่อนข้างหนาวเย็น ดังนั้นการผลิตเห็ดนางฟ้าจะผลิตก่อน เห็ดในช่วงปลายฤดูฝน เพื่อให้ได้ผลผลิตในฤดูหนาว

ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญของเห็ดนางรมและเห็ดนางฟ้าภูฐาน

1. อุณหภูมิ ช่วงอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเส้นใยและดอกของเห็ดนางรมและเห็ดนางฟ้า ภูฐาน (ดังที่แสดงไว้ในตารางด้านล่าง) ดังนั้นสภาพของโรงบ่มก้อนและโรงเปิดดอกเห็ดนั้นควรจะมีสภาพแวดล้อมที่ดี

2. ความชื้น ในอาหารเลี้ยงเชื้อที่ผลิตก้อนเห็ดส่วนผสมต่างๆ ควรจะมีความชื้นเหมาะสมคือประมาณ 70% ส่วนในช่วงเปิดดอกนั้นควรมีความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศประมาณ 90% ถ้าหากความชื้นต่ำกว่ามาตรฐานหรือมี ความชื้นที่ไม่สม่ำเสมอจะทำให้ผลผลิตต่ำ โรคและแมลงต่างๆ ก็จะเข้ามารบกวนทำลายได้ง่าย

3. อากาศ ในกรณีที่โรงเรือนซึ่งใช้ในการเปิดดอก มีการระบายถ่ายเทอากาศไม่ดีพอจะมีปัญหาเห็ดขาด ออกซิเจน เส้นใยของเห็ดจะไม่สามารถสร้างตุ่มดอกได้อย่างมีคุณภาพ สภาพดอกเห็ดจะผิดปกติ และผลผลิต จะต่ำมาก

4. แสงสว่าง แม้ว่าเส้นใยเห็ดจะสามารถเจริญเติบโตได้ในที่ซึ่งไม่มีแสง หรือแสงน้อย แต่การที่เห็ดจะออก ดอกได้ดีนั้น จำเป็นจะต้องมีแสงในระดับหนึ่งที่พอเหมาะ การเจริญเติบโตจึงจะสมบูรณ์

5. สารอาหาร ควรให้มีสารอาหารพอเพียงตามสูตร

6. ความเป็นกรดเป็นด่าง เห็ดในสกุลนี้สามารถเจริญเติบโตได้ในสภาพอาหารที่เป็นกรด จนถึงระดับกลาง คือจะมีค่า pH ประมาณ 5-7

โรงเรือนเพาะเห็ด ควบคุมอากาศอัตโนมัติ

ในอดีตเห็ดที่รับประทานกันทั่วไป จะเป็นเห็ดที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเฉพาะช่วงฤดูหนาวเท่านั้น เมื่อมีผู้นิยมบริโภคกันมากขึ้น จึงทำให้เกิดการพัฒนาไปสู่การเพาะเห็ดในเชิงการค้า เห็ดที่เพาะในเชิงการค้ามีหลายชนิด เช่น เห็ดฟาง เห็ดนางรม เห็ดนางฟ้า เห็ดยานางิ เห็ดหูหนู และเห็ดหอม เป็นต้น เห็ดสกุลนางรมหรือเห็ดนางรมเป็นเห็ดที่นิยมของตลาด และมีการเพาะกันทั่วไปเกือบทั้งประเทศ เห็ดนางรมเจริญเติบโตได้ดีในสภาพอากาศที่มีอุณหภูมิระหว่าง 24 – 33 องศาเซลเซียส และความชื้นสัมพัทธ์ 70 – 80 เปอร์เซ็นต์

"จากการวัดอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ภายในโรงเรือนเปิดดอกเห็ด ขนาด 6 x 8 เมตร พบว่าไม่เหมาะสมสำหรับโรงเรือนเปิดดอกเห็ดนางรม ถ้าไม่มีระบบควบคุมสภาพแวดล้อม เพราะในช่วงบ่ายอุณหภูมิภายในโรงเรือนจะสูงเกิน 33 องศาเซลเซียส และความชื้นสัมพัทธ์ต่ำกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ จึงได้ทำการปรับปรุงและติดตั้งระบบต่างๆ เพื่อลดอุณหภูมิและเพิ่มความชื้นสัมพัทธ์ในโรงเรือน" ดังนี้

1. เปิดजूด้านหน้าและด้านหลังโรงเรือนเพื่อให้ความร้อนใต้หลังคาระบายออกมา พร้อมกับมุงซาแรนใต้คานเพื่อป้องกันความร้อนจากใต้หลังคาแผ่ลงมา และป้องกันความชื้นออกจากโรงเรือน

2. ด้านข้างของโรงเรือนมุง 3 ชั้นด้วยซาแรน 50% พลาสติกหนา 150 ไมครอนและซาแรน 50% อีกชั้นหนึ่งทำให้เก็บความชื้นในโรงเรือนได้ดีขึ้น

3. ติดตั้งระบบควบคุมอัตโนมัติ ได้แก่ ระบบพ่นฝอยภายในโรงเรือนด้วยปั๊มน้ำ อุณหภูมิและความชื้น โรงเรือนควบคุมการทำงานด้วยชุดตรวจจับสัญญาณ (เซ็นเซอร์) และระบบควบคุม ไมโครคอนโทรลเลอร์ที่สามารถกำหนดค่าความชื้นสัมพัทธ์ไม่ต่ำกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ และอุณหภูมิไม่เกิน 33 องศาเซลเซียส และติดตั้งระบบมินิสปริงเกอร์รดน้ำบนหลังคาโรงเรือน ให้ทำงานอัตโนมัติพร้อมกับระบบพ่นฝอยอัตโนมัติในโรงเรือนโดยใช้ปั๊มตัวเดียวกัน

นอกจากนั้นยังติดตั้งระบบรดน้ำอัตโนมัติด้วย นาฬิกาตั้งเวลา (Timer) วันละ 3 เวลา เช้ากลางวัน เย็น ด้วยระบบพ่นฝอยป้องกันเห็ดแห้งโดยใช้ปั๊มน้ำชุดเดียวกันกับระบบพ่นฝอยควบคุมสภาพแวดล้อมอัตโนมัติ

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน

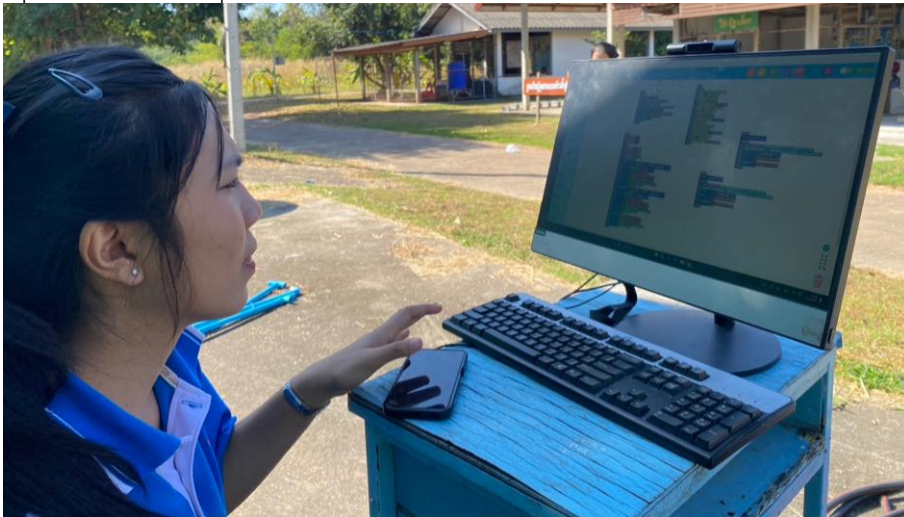
โครงการเรื่องโรงเรียนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ ในบริเวณโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๓ จังหวัด
สกลนคร มีอุปกรณ์ ขั้นตอนและวิธีการดังนี้

3.1 วัสดุอุปกรณ์

1. ชุดบอร์ด kidbright
2. ชุดเซนเซอร์ควบคุมอุณหภูมิและความชื้นในโรงเรือน (เซนเซอร์)
3. ชุดอุปกรณ์ทำงานในโรงเรือน (หลอดไฟ พัดลม ระบบน้ำ)
4. ชุดควบคุมการทำงานผ่านระบบ IoT (โทรศัพท์มือถือ)

3.2 การดำเนินการ

1. ศึกษาข้อมูลการจัดทำโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ
2. จัดเตรียม วัสดุ อุปกรณ์ภายในโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ
3. เขียนโปรแกรมควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ภายในโรงเรือน พร้อมทั้งทดลองใช้โปรแกรมควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ภายในโรงเรือน

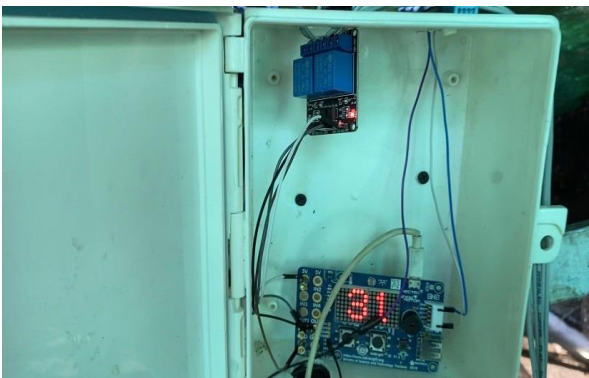
เขียนโปรแกรมและทดลองใช้โปรแกรมควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ภายในโรงเรือน

4. ติดตั้งอุปกรณ์ภายในโรงเรือน

ติดตั้งระบบน้ำ หลอดไฟ และพัดลม ภายในโรงเรือน

5. ทดลองใช้โรงเรือนเพาะเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ และบันทึกผลการทดลอง

ทดลองใช้โรงเรือนเพาะเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ

บทที่ 4

ผลการทดลอง

จากการศึกษาและทดลองใช้โรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ ในบริเวณโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๓ จังหวัดสกลนคร พบว่า

4.1 ผลการสร้างและออกแบบโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ

โรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ จะควบคุมอุณหภูมิในโรงเรือนอยู่ระหว่าง 25 – 32 องศาเซลเซียส และความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศอยู่ระหว่าง 70 – 80 %

4.2 ประสิทธิภาพการทำงานของโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ

มีการรดน้ำตามเวลา คือ 06.00 น. และ 17.00 น. เป็นเวลา 10 นาที ซึ่งระบบควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ทำงานได้ดี ตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ คือ ถ้าอุณหภูมิต่ำกว่า 25 องศาเซลเซียส หลอดไฟจะทำงาน เพื่อเพิ่มอุณหภูมิภายในโรงเรือน และถ้าอุณหภูมิสูงกว่า 32 องศาเซลเซียส และค่าความชื้นต่ำกว่า 70 % ระบบพ่นหมอกในโรงเรือนจะทำงาน และมีการตรวจสอบค่าอุณหภูมิและความชื้นภายในโรงเรือนผ่านระบบ IoT ที่สามารถควบคุมการทำงานของระบบในโรงเรือนผ่านโทรศัพท์มือถือ

ตารางผลการทดลองโรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ

วันที่	ช่วงเวลา	อุณหภูมิ (เซลเซียส)	ความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศ	ระบบควบคุมโรงเรือนเห็ดนางฟ้า			ปริมาณเห็ดนางฟ้า (กิโลกรัม)
				พัดลมระบายอากาศ	หลอดไฟ	ปั้มน้ำ	
1	06.00 น.	15	40	✓	✓	✓	0.2
	12.00 น.	30	72				
	17.00 น.	28	72	✓		✓	
4	06.00 น.	28	72	✓		✓	1.0
	12.00 น.	30	72				
	17.00 น.	28	72	✓		✓	
7	06.00 น.	28	72	✓		✓	1.0
	12.00 น.	30	72				
	17.00 น.	28	72	✓		✓	
10	06.00 น.	28	72	✓		✓	2.0
	12.00 น.	30	72				
	17.00 น.	30	72	✓		✓	
13	06.00 น.	28	72	✓		✓	2.0
	12.00 น.	30	72				
	17.00 น.	28	72	✓		✓	

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาและทดลองใช้โรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติ ในบริเวณโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๓ จังหวัดสกลนคร สามารถสรุปผลและอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการทดลอง

อุปกรณ์ที่ติดตั้งในโรงเรือนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ คือ ถ้า อุณหภูมิต่ำกว่า ๒๕ - ๓๒ องศาเซลเซียส หลอดไฟจะทำงาน และค่าความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศต่ำกว่า ๗๐ - ๘๐ % ระบบพ่นหมอกและพัดลมจะทำงาน และสามารถตรวจสอบระบบผ่านระบบ IoT ในโทรศัพท์มือถือได้

5.2 อภิปรายผลการทดลอง

โรงเรือนปลูกเห็ดนางฟ้าอัตโนมัติสามารถทำงานได้จริง มีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มผลผลิตของเห็ดนางฟ้า ให้มีปริมาณที่มากขึ้น ลดข้อจำกัดของการปลูกเห็ดนางฟ้า และลดความเสี่ยงจากการขาดทุน เพิ่มความสะดวกสบายให้กับเกษตรกรผู้ปลูกเห็ดนางฟ้า

5.3 ข้อเสนอแนะ

กรณีมีการทำโครงการอีกครั้งควรเพิ่มระยะเวลาเก็บข้อมูลให้มีระยะเวลาที่เพิ่มมากขึ้นจากเดิม

อ้างอิง

<https://www.tamfarmdee.com/content/9135/เห็นนางฟ้าภูฐาน-เทรนใหม่ของเมนูเพื่อสุขภาพ>

<http://aopdh02.doae.go.th/การผลิตเห็นนางฟ้าภูฐาน>

<https://www.thaiwatersystem.com/article/โรงเรือนเพาะเห็ด-ควบคุมอากาศอัตโนมัติ>